

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20

Administrația: Strada Gărei, No. 25

Abonamentu 10 lei pe an

D-l Nieu G. Filipescu, nobilul vlăstar al vechilor Filipești ai țerei, pentru prima oară ministru în cabinetul prezidat de d-l P. P. Carp, a încheiat remarcabilul său discurs, în răspunsul la Messagiul Regal, cu următoarele energice cuvinte, pe care le aplaudăm din toate băerile inimei, rugând pe D-zeu, să-i ajute: așa să facă în tot strălucitul său viitor! Eată acele memorabile cuvinte:

In politica noastră de până acum partidele s'aū bizuit pe acea zestre guvernamentală, care în tot-d'a-una avea o școlă de clădit, o cale ferată de construit, o sinecură de creat. Vom distruge această temelie a guvernelor. Și de oare-ce nu putem rămâne în aer vom începe o eră de autoritarism în politică. Viitorul ne va dovedi întru cât vom putea doborî rezistența ce ni se va opune.

CEREM DISOLVAREA CONSILIULUI COMUNAL

De la reluarea ziarului, după vacanțe și până acum, am făcut câte-va constatări în greutatea administrației comunei Constanța, care n'ar fi trebuit să scape guvernului central, după cum alte asemenea constatări, asupra altor administrații comunale, n'aū scăpat la timp guvernelor precedente.

Nu șicem că miniștrii să se ție numai de denunțările noastre și să schimbe pe administratorii unei comuni pe fie-te ce motiv; dar, iarăși, când precizăm fapte, din cari reies, evidente, când *inconștiența absolută, când reaua credință*, în gospodăria unui venit public de

un milion de lei, autoritatea superioară e datoare să se mișce. Tăcerea o respiugem, fie și de la distanța care ne desparte de guvernul central.

Am denunțat noi și unele ziare foarte serioase din București, scrințele grave ce s'aū petrecut la comuna noastră, și guvernul, le-a dres! destituind doi consilieri *aleși* și *numiți* de densusul cu câte-va septămâni înainte, și primind, prin tăcere, dimisia altor doi consilieri *aleși* de cetățenii indigeni, câteși patru fără parte de răspundere în gestiunea comunală, fără putință de a fi comis faptele incorecte de care noi acuzăm pe reprezentanții orașului.

Ierte-ne d-nul ministru titular: fapta predecesorului d-sale ad-interim la interne se pare asemănătoare ai doma aceleia pe care dicătoarea populară o caracteriză așa de bine, când dică: *capra face și oaia pate rușinea.*

Cum, Domnule Ministru de interne? Noi denunțăm de atâta vreme și stabilim cu cifre, că cei ce aū alcătuit budgetul comunei pe anul curent aū luerat cel puțin idioteste, nepricepând nici până astă-zi ce va să dică un buget de venituri și cheltueli, și d-voastre pedepsiți pentru aceasta pe consilierii Tănăsache H. Gheorghiu și Abdulah Hagi Zaid, cari abia împreună pot îndruga câte-va vorbe românești! Sunt numai aceștia, ori consilierii destituiți, avocatul Leon Buter și D. Nicolaescu, de vină, că s'aū trecut la veniturii cifre umflate, fictive, de sute de mii de lei, imposibile de încasat? A profitat

întru ceva lor sporul de cheltueli aprobate de minister, pentru care s'a făcut această umflare de venituri, la lefuri, diurne, cai, trăsuri și risipa destrăbălată ce se practică la comună?

Nu; tot dezastrul ce așteaptă pe comuna Constanța e datorit primarului și ajutoarelor sale, plătite acum destul de gras, spre a-și da măcar sama de câte parale dispun, ca să nu angajeze comuna în cheltueli extra-ordinare peste prevederile budgetare; prin urmare ministrului, care îi cunoștea de la început și din cele ce s'aū scris asupra lor, ca incapabili de echilibruri bugetare, și totuși i-a numit în demnitățile de mai sus. Ministrului de interne de astă primăvară îi remâne gloria de a fi robit pentru mulți ani viitorul acestui centru de populație, printre care s'a părut celui ce cunoștea acest oraș că se poate plimba ori cine fără un bețigaș în mână.

Din multele câte am scris, spre a face convingerea celor de la centru că înjghebarea de la comună duce orașul la ruină și faliment, să revenim asupra a câte un cas din seria de constatări făcute, ca mai doveditoare de inconștiența absolută a d-lor edili ai comunei

Scieaū bine domniul consilierii era impus să scie chiar și cel mai din urmă din consilieri, prin Aprilie, când aū făcut budgetul — comisia interimară de până aci nefiind autorizată a face bugete — că anul acesta nu se vor face construcții de clădiri; fiind-că n'aveaū în portofoliul agendelor comunale decât două cereri de autorizație, până la

acea dată, și cu toate aceste au trecut în buget, la venituri, art. 13, o sumă de 25,000 lei taxa de fațada de la *clădiri și reparații*, alta sumă de 20,000 lei de la *materialele de construcții* și 9200 lei de la *cărmaci!*

Sciați bine domni administrații comunale că rămân în piață mandate neplătite, pe eserițiul financiar trecut, vre-o 50,000 lei, constatată acum la 30 Septembrie, și că eserițiul curent amenință un deficit enorm, poate 200 mii de lei, și cu toate acestea au cumpărat materiale de deci de mii de lei, plătibile peste șase luni, cari stau neîntrebuințate; iar ca încercătura sa devie disperantă, mai ia și deciziunea formală să amâne plata ratelor a 2 și a 3-a, din anul curent, a loturilor vândute în orașul de sus, pentru 4 ani viitori, împărțind în 16 rate trimestriale suma de 275,000 ce comuna are de încasat de la cumpărători, mai toți speculanți de ocazie. De s'ar fi făcut barem o constatare, să se amâne numai cei săraci, dar nu; s'au păsuat toți de-a-rëndul, iar administrația comunală ceareă acum împrumuturi asupra fondului pensiunilor comunale și asupra creditului acordat pentru aducerea apei, ca să poată face față cheltuelilor ordinare! — după ce au dăruit *mii de lei* la pretinși săraci, care sunt de dece ori mai bogați de cât mai toți generoșii noștri părinți ai orașului, cu casa lor comunală cu tot. Și aceste păsuiri s'au făcut peste tot, numai fiindcă doi din consilierii, unul bogat între ei, dătoresc amândoi vre-o 40,000 lei rate din specula de astă-dată nenorocită cu locurile de case împrejurul orașului.

Place d-lui actual ministru de interne asemenea spălătura de obraze ce se practică în sînul consiliului comunei Constanța?

Încă ceva, în rezumat. Din toate veniturile comunei, evaluate la 800 mii lei, anul acesta—și suntem deja în Decembrie—nu s-a făcut de cât o singură lucrare, necesară ajutorului de primar—altă față cinstită din consiliu — strada Ceres, de 200 m. lungime, și un canal de scurgerea apelor pe această stra-

dă, lucrări chiar începute, costând vre-o 25,000 lei, și două crâmpee de vre-o 10,000 lei, încolo absolut nimic.

Spunene, rugăm pe d-l prefect, care vede cu ochii d-sale cele ce-i relatăm, merită asemenea oameni să prezideze la lucrările viitoare de aducerea apei și pavarea orașului cu piatră cubică?

Asigurăm pe d-l ministru de interne, pe onor. guvern central, *că nu e om în Constanța care să nu judece ca noi*: că unii din consilierii au gânduri ascunse de amăgirea orașenilor, alții sunt inconștienți, pe când cei mai deștepți, sunt de rea credință, cu toții alcătuind o trinitate imposibilă de menținut în capul comunei, și dar dizolvarea consiliului e neapărat necesară.

Conducătorii popoarelor asculte de glasul lor, de plângerile lor, cari sunt în totdeauna întemeiate; *neascultarea principiilor surpă temelii statelor*, a ținut un mare scriitor.

Din planul Financiar

În mijlocul unor aplause sgomotoase ale Adunării deputaților, d. P. P. Carp, președintele consiliului de miniștri și ministru de finanțe, a depus pe biroul Camerei proiectul de lege, prin care guvernul e autorizat a emite 8000 de titluri la purtător denumite delegațiuni de cupon, pe temeiul titlului nominal de 4 milioane, pe care Statul îl are în capitalul Băncii Naționale.

Aceste titluri numite delegațiuni de cupon, având fie-care o valoare nominală garantată de Stat de 2000 lei presintă o valoare de 16.000.000.

Proiectul acesta de lege a venit, ca o lovitură de ciocan, pe capetele infierbîntate ale liberalilor, la cari încolțise credința că Statul nu poate vinde titlul său nimănui, fără de o prealabilă înțelegere cu consiliul de administrație al Băncii.

Ca în toate liberalii s'au înșelat și aci, de oare-ce proiectul de lege, depus de d-nul P. P. Carp, nu schimbă absolut nimic între raporturile Statului și Banca Națională, așa că consiliul de ad-ție al acestei Bănci nu va avea nici un argument pentru a-l opune legii propuse de d. P. P. Carp.

În adevăr, Statul nu vinde titlul său de 4.000.000 din capitalul Băncii care titlu se află depus la Casa de depuneri și consignațiuni; el nici nu-l împarte în titluri mai mici, nici nu dă deținătorilor titlurilor, pe cari le numește delegațiuni de cupon, vre-unul din drepturile de amestec în admi-

nistrația acestui așezământ, pe care le are statul, în puterea legii constitutive a Băncii Naționale, spre a îndreptăți pe consiliul acestei Bănci să proteste că 'i se calcă niscai-va drepturi. Totul ce face Statul este ca, în loc de a primi ei dividendul anual, ce se leagă de titlul său nominal de 4.000.000, el înstrăinează acest venit în schimbul unei sume totale împătrite a titlului ce are.

Nu ne îndoim, că liberalii vor striga și aci că se face rău, că se înstrăinează avutul țării, că se dă Banca pe mâna streinilor, etc., etc. Dar strigătele lor vor rămâne fără eco. Căci statul, având în puterea legii dreptul de a vinde delegațiunile sale de cupon pe cale de subscripțiune publică sau în bloc, stă în mâna acționarilor Băncii de a cumpăra aceste 8000 de delegațiuni de cupon în parte sau în întreg, aducând și statului prin concurență un folos însemnat, pe lângă că aceste delegațiuni vor rămâne în mâinile lor.

Nu vor cere de sigur acționarii Băncii Naționale guvernului ca, în nevoile statului, el să nu alieneze un venit pentru a scăpa de datoria care îngreuiază mișcările statului și care venit e consumat de dobînda ce trebuie a se plăti pentru această datorie

Singurul punct de care se pot agăța și pe nedrept, o spunem de mai înainte, acționarii Băncii este art. 3, care sună astfel:

„În caz de prelungire a privilegiului Băncii Naționale statul se obligă a-l substitui pentru titlul de 4.000.000 lei ce posedă pe purtătorii delegațiunilor de cupoane și a face ca Banca să-l recunoască ca acționari cu toate drepturile și obligațiunile acționarilor!

Zicem că se pot agăța de acest punct, că statul se obligă a prefăce în acționari ai Băncii, cu toate drepturile acționarilor pe purtătorii delegațiunii de cupon.

Însă de vreme ce acordarea și prelungirea privilegiului Băncii sunt un drept exclusiv al statului, acționarii nu se pot plînge de ce va fi atunci când termenul privilegiului lor expiră. Din contra, în presenta lege ei pot întrevădea cu oareșicare siguranță prelungirea privilegiului așa că în loc de a se întrista ei se pot bucura.

Dacă domni acționarii ai Băncii cred că e patriotic ca ei să aibă titlurile Băncii, ei nu au de cât să le cumpere și nu ne îndoim că pe lângă folosul lor, vor aduce și statului un folos, prezentându-se la concurență, subscriind sau cumpărând titlurile în bloc.

Constituționalul.

Justiția Civilă și Justiția Militară

Este bine înțeles că nu toți putem fi supuși acelora, și judecătorii și deci se alege vinovatul magistratul căruia legea 'i a dat competența de a judeca faptul pentru care cine-va este incriminat.

Avem fapte penale, crimele delictuale etc.; sunt afaceri civile, comerciale, internaționale, cari toate se judecă de magistrații civili, pricepuți în atribuțiunile lor, cu cunoștințe speciale și obligați a-și da opiniunea motivată, în casurile ce li se presintă și acești judecători, chiar, sunt împărțiți în diferite categorii, fie-care în specialitatea casurilor ce li se presintă.

Alături de justiția civilă este justiția militară,

Există însă o mare deosebire între judecătorii civili și judecătorii militari. Se pare că mai sunt încă reminiscențe ale obiceiurilor medievale, când armata predomina și făcea Stat în Stat, căci se observă la toate popoarele că această fracțiune de oameni, adică militarii, se administrează în totul, după anumite legi și dispozițiuni, dar mai cu seamă după ordinele șefilor, fie ele bune sau rele.

Incontestabil că în ceia ce privește organizațiunea serviciilor modul de a-și îndeplini datoria, nu ar fi nimic de zis, dar când e vorba de a judeca și condamna pe un individ, să-l execuți după o lege specială, care să-l scoată din rîndul celor alți oameni și mai ales în timp de pace, să-l pedepsești după dispozițiuni, cari dacă s'aun scris pe hârtie, a fost ca să se dea exemplu, în anumite împrejurări, de gravitatea faptelor comise, cred că este inuman, nedrept; sau cel puțin dacă ar fi admisibil să poată beneficia de diferitele circumstanțe atenuante, pe care le acordă și Codul Penal Comun. Dacă ni s'ar opune cuvinte pompoase de disciplină, greutatea de a ține în respect atâția oameni sub arme etc. etc. ne vine foarte ușor a le răspunde, că la una sută de mii militari, cari se adăpostesc sub legi speciale și extra-ordinare, se întâmplă mai multe crime și delictuale, se aplică cu 70% mai multe

pedepse, de cît restul de 6 milioane de români. Prin urmare nu prin severitatea, care merge până la extrem, se poate îndrepta un rău, care nu este nici înăscut și nici constituie un defect ereditar într'o națiune.

Astăzi sunt foarte mulți apărătorii justiției militare, dar și adversarii nu lipsesc. Cel d'întîiu cred, că s'ar aduce un mare rău intereselor armatei, dacă s'ar introduce vre-o modifițiune, și mai ales la formarea consiliilor de război, alții din contră susțin că dacă s'ar modifica în parte numai, atunci de sigur nu s'ar mai întâmpla anomaliile, călcarea celor mai simple principii de drept și deci nici nu s'ar nenoroci un număr însemnat de indiviși, din cauza nepregătirei suficiente a cunoștințelor speciale de a fi judecători militari, după cum se întâmplă în timpul de față.

(Va urma)

Din Țară

D-l prim-ministru și ministru de finanțe P. P. Carp, a presintat Căme-rei Deputaților un proiect de lege pentru vîndarea titlului de 4 milioane lei partea de tovărășie ce Statul are la Banca Națională. Titlurile ce se emit în număr de 8000 se vor numi *delegațiuni de cupoane*, în valoare fie-care de cel puțin 2000 lei, de unde va începe concurența printre amatorii de cumpărarea lor. Statul va prinde dar cel mai puțin de 16.000.000 lei pentru cele 8000 acțiuni, cari astăzi cotează la bursă cu aproape 2200 lei una, cu care își va plăti parte din datoriile budgetare ale anului trecut și cel curent, fără a se atinge absolut întru nimic marea nostru institut financiar, Banca Națională, care poate cumpăra pe seama sa acțiunile Statului, nelăsând pe streini să se amestece în afacerile Băncii și asigurându-și în acelaș timp prelungirea privilegiului de a emite hârtia monede a Statului și peste termenul de 12 ani ce mai are de acum încolo.

Combi-nați-a e nu se poate mai fericită, genială, pentru care d-l

Prim-ministru a fost aplaudat de toată Camera în modul cel mai sgomotos.

Iată una din concepțiunile d-lui Carp pentru lichidarea datoriei de 43 milioane ce au lăsat acești doi ani nenorociți.

O altă înaltă concepțiune, de moralizarea vieții publice în stratul social de sus, este proiectul de lege depus de D-l ministru de justiție T. L. Maiorescu: ca *miniștrii de justiție, să nu mai aibă dreptul a pleda ca avocați*, înaintea nici unei instanțe, *cinci ani de zile viitori*.

Acest proiect de lege lovește cu secura într'un anumit soi de avocați, cari trăiau și trăesc în opulență, fără muncă, numai scumptând ascendentul ce-l au și speră să-l mai aibă, asupra membrilor magistraturei numiți de dînsii în funcțiune; tăind tuturor miniștrilor viitori puțința de a-și mai întocmi tribunale după diferitele procese ce au în curs sau în perspectivă, în anumite locuri.

Din aceste cauze, proiectul d-lui Maiorescu e cât se poate de urit în ochii unor principii ai baroului din București, foști și viitori miniștrii, și n'ar fi mirare să-l vedem scos din atmosfera infectă ce plutește acum și până acum în stratele superioare ale vieții noastre publice și sociale.

Să nu vorbim în cîș rîu, dar e posibil ca d-l Maiorescu să cadă pe această chestie de înaltă morală publică, cum a căzut de atâtea ori în chestia învățămîntului, spre a fi venit alții, siliți totuși să reia principiile legii învățămîntului, atîția ani preconizate de ilustrul profesor și bărbat de Stat, omul cu adevărată și adîncă durere de viitorul acestei țeri românești.

Informațiuni

Espirînd mandatul de 4 ani al actualilor consilieri județeni, se va procedea la alegerea noilor membri prin Ianuarie viitor.

În lipsă de alte organisme care să îndrumeze în localitate rostul afacerilor politice, noi am stărui totdeauna de diferiții șefi ai județului să ia cuvenita inițiativă

Grație și spiritului de procedare al acelor deprinși cu aceste rosturi, am avut sub conducerea fostului prefect d-l Luca Ionescu, consiliu și camere de comerț bine alese, fiind-că ele isvorau din consfătuiri prealabile cu fruntașii orașului și județului.

Indemnăm din vreme pe actualul prefect să procedă tot așa, prin consfătuiri publice, și fie sigur că va proceda bine, și se vor evita candidaturi nepotrivite sau opozante, scăpându-se de insistențele interesate ale acelor ce vinză diurne și alte favoruri nemeritate.

D-l ministru de externe Al. Marghiloman a prezentat Camerei un proiect de lege spre a se da o pensie viageră văduvei cu un copil a nenorocitului Dimitrie Popescu, pilotul din port, înecat astăvară la malul de sub vii, în ziua de 17 August, voind să scape equipagiul corăbiei, pe care Constanța întrăgă a vădut-o distrugându-se sub valuri, când s'au salvat cei 14 oameni de pe bordul corăbiei, înecându-se numai un copil de 13 ani.

D-l Ministru de Culte Arion a prezentat asemenea un proiect de lege pentru o pensie viageră de 400 lei văduvei profesorului Ștefan Mihaileanu, ucis de mișei comitetului bulgar macedonean din Sofia.

Erī a sosit în orașul nostru d-nii dr. Obreja, directorul general al serviciului sanitar cu d-nul Locusteanu directorul școlii veterinare, însoțiți de doi domni englezi, cari au vizitat împreună cu d-l prefect târgul se vite de la Anadolchioi și piața de cărnuri a orașului Constanța, unde cei ce au însoțit pe vizitatori ne spun că Englezii au rămas încântați de frumusețea cărnurilor noastre de curățenia găsită și de modul distribuirii cărnei la consumatori, oasele fiind tot-dea-una tăiate cu ferăstrăul.

Ei au adresat deplina lor mulțumire veterinarului orașului și au plecat deplin mulțumiți de cele ce au vădut, spre ferma d-lui Irimia Er. Popa, de la Perveli spre a vedea vitele albe de pe moșia d-lui Popa.

Se spună că voiagiorii au venit aci cu gândul de a înființa la târgul de vite o mare fabrică de conserve de cărnuri, în care scop le-ar trebui vre-o 2000 capete de vite pe lună, număr de vite care s'ar putea găsi și în țară, după 2—3 ani, când crescătorii ar găsi târgul de desfacere necesar, ca să numai vîndă, ca până acum, o vită mare pe 20—40 lei cu cât vitele noastre se vinde de ordinar.

Bugetul rectificativ al primăriei Constanței s'ar fi alcătuit, cu o economie de 25.000 lei la cheltuieli. E foarte puțin în vederea marelui deficit ce așteaptă pe comună.

Pentru prinderea escrocului Gh. Hrisicos, care a reușit să înșele toate Băncile din Constanța, și două mari Bănci din București, cu sume însemnate, vre-o 200,000 lei, plus alte vre-o 200,000 lei la diferiți negustori, s-au luat de poliția din Capitală și Ministerul de externe din București cele mai întinse dispozițiuni, în urma stăruințelor la București a d-lui L. Ionescu, directorul Băncii de Scont din Constanța. E imposibil să nu fie prins până în cele din urmă.

Recomandăm d-lui ministru de interne cauza furniturii a 200 tone cărbuni la primăria Constanța, tipărită în numărul de Duminică trecută a ziarului oficial al comunei.

D-l Primar a ținut «mai multe licitații pe vară», când lipseau cărbunii din piață, iar pe când se știa că cărbunii au să vie, pe cum era natural, d-l primar numai așteaptă ultima licitație «de la finele lunii Octombrie», ci în ședința de la 18 Octombrie se grăbește a da prin bună invoială furnizarea d-lui D. Levathinopulo, pe preț de 70 lei tona, pe când serviciul maritim român îi oferise cu 65 lei; iar consiliul aprobă, și încă ea *cestie urgentă* introdusă în dezbaterile consiliului.

Vă rugăm respectuos, Domnule Ministru bine-voiți a ceti în întreg deciziunea respectivă, fiind un capo d'operă, de gospodar comunal, și mai alăturați și pe aceea

a furniturii de lemne, tot asupra aceluși antreprenor, cu 24 lei tona în loc de 18 cât lemnele costă în Constanța și deduceți de aci dacă interesele viitoare ale Constanței mai pot fi lăsate pe asemenea mână. Pentru edificarea restului cetitorilor ne însărcinăm să reproducem în extenso proza d-lui primar, în numărul viitor, când îi vom face și comentariile și calificările noastre.

La 9 Decembrie viitor va fi un «prim» bal pentru săraci, dat de primăria Constanței,—de astă dată nepus sub nici un patronaj, sub nici un comitet: o inovație în Constanța datorită d-lui primar actual. Va fi acolo tombolă, țigări de vîndare, buchetele de flori, servite de dame bine-voitoare, dar care nu fac parte din nici un comitet de strîngerea lucrurilor și prin consecință nici de distribuirea banilor ce se vor strînge; prin urmare săracii se vor adresa numai d-lui primar.

Pe când cel de al doilea bal? Sărbătorile se apropie; mai avem abia o lună!

OCASIUNE RARA

Spre vîndare sau închiriere: Un piano din renumita fabrica Kaps.

— *Prețul Redus* —

A se adresa la biroul acestui Jurnal.

O Domnișoară absolventa Conservatorului din București, dispunând de câte-va ore libere, dorește a da lecțiuni de Piano, principii și armonie acasă la clienți sau la domiciliul său str. Rahovei No. 4.

Doritorii să se adreseze Direcțiunii acestui ziar.

La TIPOGRAFIA «AURORA» se găsește de vînzare:

Tabele de recensământul tinerilor.
Tabele de rechiziții militare după toate modelele.

Interogatoriile pentru supuși străini și toate imprimările necesare autorităților.

Asemenea se găsește de vîndare **Borderourii de obor** cu 60 bani carnetul.